

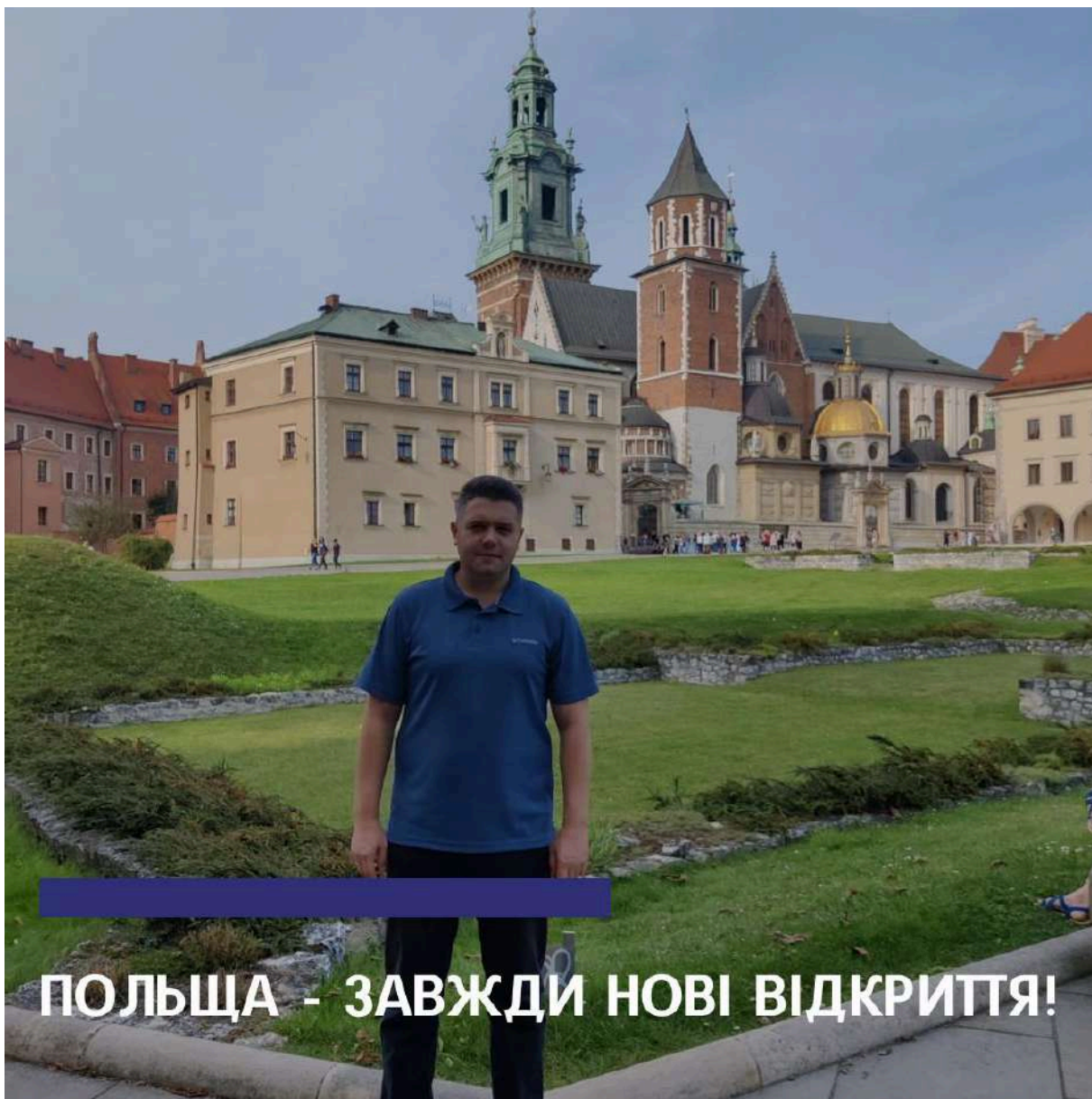
Польща – завжди нові відкриття!

Польща – наш дружній прогресивний західний сусід. Ось як можна коротко після декількох відвідувань з науково-педагогічною метою охарактеризувати державу, яка маючи спільну історію становлення та близькі нам українцям традиції, сьогодні є яскравим прикладом для усіх інших країн пострадянського простору як ефективно використати внутрішні та зовнішні економічні ресурси, щоб за короткий період часу досягнути добробуту не для 10%, а для 90% населення країни.

Протягом кожного з періодів перебування у Польщі мене як економіста постійно не покидали роздуми: за рахунок чого ця країна, маючи в кінці 80-х на початку 90-х років ХХ ст. навіть наперед гірші стартові умови для подальшого економічного розвитку, ніж Україна, здійснила такий потужний ривок не тільки в соціально-економічній, а й в культурно-освітній та інфраструктурній сферах.

Цікаво, що кожного разу, перебуваючи в Польщі, відповіді на ці та багато інших питань приходили самі собою, після детальнішого ознайомлення з культурою, традиціями, базовими принципами функціонування польської держави, економіки і суспільства, а також після безпосередніх розмов з людьми різного віку.

Перше моє польське місто, яке відвідав ще у 2018 році, з метою науково-педагогічного стажування на тему: «Нові та інноваційні методи навчання» – Краків. Мабуть всі, хто був у цьому місті погодяться, що це дійсно культурна та історична столиця Польщі. Певним підтвердженням цього є те, що у Кракові довгий час перебував польський королівський трон. Вавель (королівський замок), Старе місто, Ринкова площа, Казімеж та інші місця і пам'ятки архітектури світового значення приваблюють красою та давніми традиціями.

Моє стажування в Економічному університеті Кракова – одному з провідних класичних економічних університетів Польщі – пройшло також продуктивно, адже було цікаво переймати досвід польських колег щодо організації навчального процесу та наукової роботи. До речі, ще в ті роки польські викладачі намагалися максимально використовувати інформаційні технології в навчальному процесі, що, звичайно, надалі їм дуже допомогло переформатуватися в період пандемії. В той час, коли наша система освіти майже рік адаптувалася до роботи в період карантину.

Також вже тоді відчувалася різниця в організації навчального процесу та наукової роботи, адже українські викладачі перенавантажені як активними аудиторними заняттями, так і науковою роботою, бо переважають більше формальні кількісні показники ефективності (більше предметів – більше годин навантаження, більше наукових праць – тоді ти кращий і т.п.).

На всій території Польщі результати науково-педагогічної діяльності оцінюють однаково в пунктах, а вже власна справа викладача-дослідника, яким чином їх набрати. Адже за один рік можна опублікувати й одну потужну наукову працю, яка може принести навіть більше пунктів, ніж декілька статей в менш відомих виданнях. До речі, навіть публікуючись в окремих журналах, які індексуються у відомих базах Scopus чи WoS, можна отримати невисокі пункти за публікацію. Тобто там немає присутнього в Україні фетишу, що публікація у таких виданнях – це знак якості наукової праці та потужності дослідника.

Друга поїздка з метою науково-педагогічного стажування на тему «Академічна доброчесність» у 2019 році була вже в столицю Польщі – місто Варшаву. Стажування було організовано Вищим Семінаріумом Духовним Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві спільно із

Польсько-українською фундацією «Інститут Міжнародної Академічної і Наукової Співпраці» (IIASC) (м. Львів) та Фундацією ADD.

Було цікаво вивчити досвід польських колег щодо розвитку системи академічної доброчесності, а також особливостей використання інструментальних засобів боротьби з плагіатом та іншими проявами недоброчесності. Вже довгий час ці системи дійсно ефективно працювали в Польщі, а в Україні тільки недавно ЗВО розпочали формувати вертикаль внутрішньої системи забезпечення якості освітнього процесу та впроваджують спеціалізоване програмне забезпечення протидії плагіату.

Культурна програма у Варшаві була також насиченою. Запам'яталася екскурсія до польського Парламенту – Сейму, а також екскурсійна програма з оглядом історичних об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО.

Якщо Краків – історико-культурна столиця, то Варшава – це не тільки адміністративна столиця Польщі, а вже й сучасний мегаполіс з гарними «висотками», торгівельними центрами, виконаними у склі та сучасному дизайні, а також зручними транспортними розв'язками.

Можна відзначити одну старовинну будівлю, яка вражає розмірами і повертає жителів та гостей столиці ще в часи Сталіна – Палац культури і науки, хоча вона була введена в експлуатацію у 1955 році, тобто вже після його смерті. Донедавна це була найвища споруда в Польщі, яка виконана за

спільним дизайном з іншими аналогічними сімома адміністративними будівлями, які знаходяться у Москві та були покликані відображати силу і міцність радянської влади.

Відвідування Варшави для мене чіткіше окреслило різницю в загальному рівні життя, розвитку інфраструктури, баченні майбутнього розвитку країни, яка склалася між Польщею і Україною. Вже тоді зловив себе на думці, що поляки в переважній більшості вже мислять більше як європейці і не тому, що стали членами Європейського Союзу ще у 2004 році, а дійсно, ментально.

Третьою цільовою точкою відвідування Польщі у січні 2020 року з метою проходження стажування для підвищення кваліфікації було у містечку Нова Демба, яке є центром однойменної гміни, що належить до Тарнобжезького повіту Підкарпатського воєводства. Особливості цього стажування полягали в тому, що це був не освітній навчальний заклад, а Культурний центр місцевого самоврядування в Новій Дембі. Крім того, це було колективне стажування усіх штатних викладачів кафедри економіки, що відбулося практично за 2 місяці до переходу Європи та України на карантин.

Метою стажування було ознайомлення з досвідом польських гмін щодо реалізації інноваційних методів регулювання економіки, ринку праці, соціального захисту, освіти та культури, а також підвищення кваліфікації викладачів кафедри економіки та налагодження співпраці із польськими партнерами.

Під час перебування на стажуванні взяли участь у таких заходах:

- українсько-польський круглий стіл, за участю представників Культурного центру місцевого самоврядування в Новій Дембі та представників Міської ради м. Нова Демба з обговорення досвіду організації, регулювання та фінансування діяльності сфер освіти, культури, соціального захисту на території польських міст і гмін;
- презентація напрямів діяльності Культурного центру місцевого самоврядування в Новій Дембі;
- зустріч з керівником польської компанії «Era Natury sp. zoo» **Марекон Бурасом** на предмет вивчення польського досвіду державного та ринкового регулювання у сфері економіки та ринку праці на території міст та гмін;
- інтеграційні заходи та екскурсійна програма з оглядом туристичних об'єктів у м. Нова Демба.

Участь у стажуванні дозволила нам значно підвищити свій професійно-кваліфікаційний рівень, а також налагодити співпрацю із зарубіжними партнерами, що пізніше значно допомогло при проходженні акредитації нашої бакалаврської ОП «Економіка».

Наступним, четвертим етапом мого відвідування Польщі вже у 2021 році, який по-суті триває, є участь у Дослідницькій програмі імені Лейна Кіркланда Kirkland Research, яка фінансується із коштів Польсько-американського фонду Свободи та адмініструється Фондом «Лідери перетворень».

Нещодавно програма імені Лейна Кіркланда відсвяткувала своє 20-річчя. Вже протягом нетривалого перебування в статусі Кіркландиста дійсно відчуваєш атмосферу максимального сприяння власному науковому, освітньому, культурному та особистісному розвитку. Хоча пандемія вносить певні корективи у цей процес, але рівень організації за усіма напрямками дуже високий.

Інтеграційна зустріч усіх учасників цієї програми, а це близько 50 осіб з різних країн пострадянського табору (Україна, Білорусь, Росія, Казахстан, Таджикистан, Грузія) відбулася в добре знайомому Кракові. Протягом двох тижнів ми поринали в активний навчально-ознайомчий процес, що охоплював заняття з польської історії та культури, вивчення польської мови, про авторське право та стандарти в польській науці. Також ми стали учасниками цікавих зустрічей з організаторами соціально відповідальної громадської організації, волонтерами, а також воркшопів для науковців, управління часом.

Все це чергувалося з цікавою культурно-туристичною програмою, адже протягом короткого періоду ми відвідали не тільки Старе місто, а й долучилися до велосипедної екскурсії Краковом та передмістям, походу в гори Пенніни, до сплаву на плотах гірською річкою Дунаєць на кордоні зі Словаччиною, відвідували краківський Казімеж, гірські стежки Ойцовського національного парку й презентацію компанії «Pstr?gOjcowski», яка займається вирощуванням форелі на його території. Також були на екскурсії у Замку на Песковій Скалі, а також їздили у знану Краківську картинну галерею.

І звичайно, запам'яталася офіційна церемонія інавгурації цьогорічного набору Кіркландистів у стінах Ягеллонського університету у Кракові та спільний святковий обід.

Містом моєї подальшої афіліції, в рамках даної програми, став Університет імені Марії Кюрі-Склодовської у Любліні, що є найбільшим ЗВО люблінського воєводства. Люблін є не тільки історичним, але й студентським містом, адже є ряд провідних різнопрофільних університетів, які відзначаються сучасною інфраструктурою як навчальних корпусів, так і студентських гуртожитків (академіків). Підтвердженням цього є те, що саме місто Люблін на європейському рівні офіційно обраний Європейською столицею молоді 2023.

Вже за короткий понадмісячний період перебування у Любліні, завдяки нашому координатору **Артуру Висоцькому** та аніматору **Евеліні Пизик**, ми встигли відвідати екскурсію до Люблінського Замку, старим містом, історико-культурні пам'ятки у місті Замость, інші історичні місця й культурно-мистецькі заклади міста. Також розпочався процес наукової та навчальної роботи в університеті, також нам було організовано навчання щодо використання ресурсів бібліотеки, які охоплюють як сучасну паперову, так і електронну бази.

Щодо особливостей сучасного розвитку міста Люблін, то воно чимось нагадує наш Луцьк як за змістом історичних пам'яток, так і за міським плануванням і природними умовами, але звичайно, є більшим за чисельністю (у понад 1,5 рази), розвиненішим за рівнем транспортної та комунальної інфраструктури, торговельної, туристичної, освітньо-культурної мереж тощо. Приємно, що нерідко можна почути українську мову, адже це сусідній до Волині регіон, де навчаються багато українських студентів та знаходять більш високооплачувану роботу наші громадяни і не лише робітничого профілю. Сьогодні Польща, як і в цілому Європейський Союз, переживають нелегкі часи. Причиною цього є не лише наслідки пандемії, а й штучно створена складна міграційна ситуація на кордоні з Білоруссю, відтік економічно активного населення до інших країни ЄС та Великобританії, загроза зменшення або й припинення фінансування програм постковідної відбудови економіки Польщі

з боку ЄС, через нещодавно прийняте неоднозначне рішення Конституційного Трибуналу Польщі, що її конституція має вище значення, ніж законодавство ЄС.

Це є підтвердженням того, що Польща, як держава, і поляки поважають себе (певною мірою ми це спостерігаємо і через загальноприйняті звернення Пан і Пані, Панство і т.п.) і не дозволяють, навіть під загрозою накладання санкцій з боку ЄС, бути менш захищеними у правовому полі як, наприклад, німці та французи, чого не завжди вистачає українцям, які нерідко мають так званий «комплекс меншовартості».

Тобто все це підтверджує, що нам українцям можна і потрібно ще багато навчитися, досліджуючи досвід нашого західного сусіда, який є відкритим і охоче ділиться своїми успіхами, а також показує приклад, як можна побудувати демократичну та розвинену державу без олігархів та злочинних кланів, корупції, ігнорування правил моралі тощо.

Загальновідомо, що багато реформ, зокрема одну з останніх – адміністративну – ми проводимо значною мірою, використовуючи досвід поляків. Це вже інша справа, що наша українська ментальність дещо інша і кожен реформу ми продовжуємо розглядати під іншим, ще прорадянським світоглядним орієнтиром, тому знову доводиться вчитися не «на чужих», а на своїх помилках.

Так який секрет успіху поляків, або взагалі держави Республіка Польща. Вище я намагався дати власні відповіді на це питання, а надалі, мабуть, кожен як і я, будемо продовжувати їх отримувати після кожного наступного свого візиту до цієї дружньої прогресивної країни!